НАЙМИТ

У дрантивій сердачині, підперезаний грубим мотузком, йшов він широким шляхом і слабими ногами боровся зі снігом. Сильний вітер дув йому в плечі і підпихав його наперед. То було його щастя. Вже сотий раз дякує йому за поміч.

— Дякую тобі, вітрику-легінику, дякую тобі* що хоч ти підпомагаєш старого.

По хвилі:

— І не такі старі літа, відай, лише п'ятдесятка на плечах, а сили вже нема. Розніс її по селах, геть розніс. А все по панах і по дворах. Сорок літ служив у них, та й чесно служив. За цілий час не прилипло до моїх рук-щщо й за макове зерно. Тому всі й любили мене, дерлися за мною. "Ти, Танаску, ходи до мене..." — "Ні, Танаско лишиться ще рік у нас",— бувало .сперечаються за мене пани. А я слухаю і тішуся. Любо мені.

Натягнув на вуха стару шапку, поправив хустку на шиї і, підпираючись костуром, брів снігом далі.

— Два роки служив я тепер у нашого панотчика. Добре було мені у них, нема що казати. За те пильнував я їх корівок, як ока в голові, А як любила мене худібка, як любила! А вже найбільше ся тиролька. Бувало чешу її, а вона поверне голову і лиже мене в руку. Та панотець продали худібку, геть попродали. Не хочуть більше господарювати, кажуть, що їм не оплачується. Ліпше винаймити поле і взяти готовий крейцар. Може, й ліпше. Продали худібку, а я остався без роботи. Панотець відправили мене,— бо й що ж мали робити зі мною взимку? Ніхто нікому задурно хліба не дає.

Дай їм, боже, здоров'я, що хоч порадили мені. Нема то як свій чоловік. Інший вигнав би за ворота, і роби собі, що хочеш. А вони закликали мене в хату та кажуть: "Ти, Танаску, послухай мене. Бери і йди собі до міста. Ти вже застарий до сільської роботи. А в місті ще зажиєш. Там багато всякої віри, десь вже притулишся". І виписали мені в книжечці таке красне свідоцтво: чесний, порядний, робочий... Ще й три крони дали мені на дорогу. О, дай же їм, боже, і з роси і з води.

Смеркалося. Перед наймитом показувалися хати.

— Дуй, дуй, вітрику, підпихай мене до села, там, може, й заночуємо.

Вступив до першої хати. Не прийняли, боялися чужого чоловіка. Вступив до другої, до третьої — те саме.

— Помагай, вітрику, помагай, соколику, підемо далі. Люди бояться мене. І добре роблять, бо тепер нема кому що вірити.

Перейшов через село і вийшов у поле. На небі показався повний місяць. Вітер злякався його і стих. Наймит охляв цілком.

— Коби де хоч трошки присісти. Хоч хвилиночку. А от і скирта з соломою. Наче сам господь поклав її для мене.

Перейшов через рів, приступив до скирти, оглядав її зі всіх боків.

— Пшенична солімка, так, пшенична. Та й красна була сего року пшеничка, така красна, як вибирана.

Намикав купку соломи і сів на неї.

— Біда старому, та й тільки. І йти тяжко, і сидіти тяжко. Гей, гей, а колись сила була у мене. Не лячно було й з вовком поборотись... Все

минулося, все, лиш одна книжечка лишилася та сама. Тільки не така нова і чиста...

Вибрав з-за пазухи службову книжечку, отворив її і перекидав листками.

— Геть записана, геть, лиш дві картки біліються на кінці. І най читає її не знати який письменний чоловік — мені не соромно. Самі похвали...

Замкнув книжечку і притис її до грудей. Йому було з нею так любо, любо...

Опер голову до скирти і вдоволено усміхнувся. Він засинав. Заснув навіки...